

ábhair

Ábhair a athrú: brúigh, lúb, stróic, sín

Súil thapa ar an gceacht

Coinnigh suas liathróid bhog amháin de thaos súgartha agus fiafraigh an féidir leis na lámha amháin an chuma atá air a athrú. Léirigh 'brúigh' le gotha ar an taos, ansin 'lúb', 'stróic' agus 'sín', agus déanann an rang aithris ort. Téann na daltaí chuig na tráidirí agus triaileann siad na ceithre ghníomh ar fad ar thaos, ar pháipéar, ar shreang agus ar bhanda leaisteach, ag cuardach ruda amháin nach n-athróidh. Agus iad ag caint le páirtí, ainmníonn siad athrú amháin agus deir siad cad a d'fhan mar an gcéanna agus cad atá difriúil, ansin meitseálann siad samplaí an phota agus an cárta le 'brúigh', 'lúb' nó 'stróic'.

Cuspóirí foghlama

- Ábhar a athrú trí é a bhrú, a lúbadh, a stróiceadh nó a shíneadh
- An t-athrú a rinne siad ar ábhar a ainmniú
- Rud amháin a d'fhan mar an gcéanna agus rud amháin atá difriúil a thabhairt faoi deara

Roimh an gcloigín – ullmhúchán

An oíche roimh ré: ullmhaigh tráidire amháin do gach páiste nó do gach beirt, le liathróid bheag de thaos, stiallacha páipéir, glantóir píopaí gearr nó píosa gearr de shreang bhog, agus banda leaisteach amháin. Séalaigh an taos breise. Bailigh pota beag cré agus cárta fillte do dheireadh an cheachta. Cuir pota ar leataobh do na bandaí agus bosca athchúrsála do na giotaí.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
taos súgartha (liathróid bheag)	1	dalta	seomra ranga	cré mhúnlaithe bhog nó taos salainn déanta sa bhaile
sreang cheardaíochta bhog nó glantóirí píopaí (píosaí gearra, thart ar 15 cm)	1	dalta	seomra ranga	glantóirí píopaí amháin, nó ceanglóirí tanaí casta a bhfuil a bhfoircinn clúdaithe le téip
stiallacha de sheanpháipéar	3	dalta	seomra ranga	seanpháipéar nuachta nó páipéar líníochta úsáidte
banda leaisteach leathan	1	dalta	seomra ranga	banda gruaige nó stiall ghearr éadaigh a shíneann
tráidire nó mata oibre do na hábhair	1	grúpa	seomra ranga	bileog mhór páipéir nuachta mar mhata oibre
pota beag cré nó muga (nó grianghraf simplí de phota)	1	rang	seomra ranga	aon chupán ceirmeach nó pota plandaí atá sa scoil cheana féin
cárta lá breithe fillte nó leabhrán páipéir	1	rang	seomra ranga	aon chárta páipéir fillte nó leabhar léitheoireachta atá sa seomra cheana féin

Pointe sábháilteachta

Ní shíntear na bandaí leaisteacha agus na páistí ag bogadh — ná scaoiltear iad i dtreo aghaidh aon duine. Fanann píosaí den tsreang bhog ar na tráidirí. Níonn gach duine a lámha tar éis dóibh an taos súgartha a úsáid; téann giotaí páipéir chuig an athchúrsáil.

Céimeanna teagaisc

- **Ag Tosú:** Coinnigh suas go hard liathróid amháin taois nár láimhseáladh fós. Glac le dhá nó trí smaoineamh amháin (brúigh, rolláil, sáigh). Ná hoscail na tráidirí fós. Coinnigh an phríomhcheist éadrom: an féidir linn ábhar a athrú lenár lámha amháin?
- **Ceithre bhealach le hathrú a dhéanamh:** Brúigh an taos go mall le do dhá bhos go dtí go mbeidh sé cothrom, agus 'brúigh' á rá agat. Fiafraigh cad atá difriúil faoina chuma agus an taos é fós. Léirigh 'lúb', 'stróic' agus 'sín' le gothaí, ceann ar cheann; déanann na páistí aithris ort. Ná bíodh gluais ar an gclár — focail na stáisiún amháin.
- **Ag athrú ar na tráidirí:** Dhá nóiméad déag, lámha amháin, gan iad a spreagadh chun rudaí a ainmniú. Féach cé a stróiceann páipéar, cé a fheiceann an banda ag preabadh siar, cé a mbíonn ionadh air — sin iad na guthanna a bheidh agat i gcéim 4. Tabhair rabhadh nóiméid sula gcaithfidh siad stopadh.
- **Cad a d'fhan mar an gcéanna?:** Roghnaíonn gach páiste rud athraithe amháin; fanann na tráidirí san áit a bhfuil siad; coinnítear na bandaí socair. Tabhair tús abairte amháin ag an am: ainmnigh an t-athrú, ansin cad a d'fhan mar an gcéanna, ansin cad atá difriúil. Cuir a bhfuil ráite ag trí nó ceithre bheirt i bhfocail arís mar abairtí soiléire faoina bhfuil mar an gcéanna agus faoina bhfuil difriúil.
- **Cé a athraíonn ábhair?:** Taispeáin an pota ar dtús, ansin an cárta. Fiafraigh cén t-athrú a bhí de dhíth chun an pota a dhéanamh (brúigh agus/nó lúb). Coinnigh ainm gach poist go focal amháin tar éis dóibh an rud a fheiceáil. Caint amháin — ní chlóschríobhtar faic.
- **Cuir slacht air agus cuimhnigh:** Stiúir an cur ar shiúl go socair: bandaí i bpota, sreang bailithe, giotaí chuig an athchúrsáil, taos séalaithe. Lámha nite. Ag imeacht: léiríonn siad athrú amháin le gotha agus ainmníonn siad é agus iad ag dul i líne.

Cad ba cheart a fheiceáil

Brúfaidh formhór na ndaltaí an taos go cothrom, lúbfaidh siad an tsreang, stróicfidh siad an páipéar ina phíosáí, agus sínfidh siad an banda. De ghnáth, tugann siad faoi deara go bhfanann an páipéar agus an taos mar an cineál céanna ábhair ach go n-athraíonn a gcruth nó líon na bpíosáí. Bíonn ionadh ar go leor acu go bpreabann an banda siar — dearbhaigh go bhfanann athruithe áirithe agus go dtéann cuid eile ar ais mar a bhí. Má deir siad 'd'iompaigh sé ina rud eile', treoraigh ar ais iad chuig 'is taos é fós' / 'is páipéar é fós'.

Míthuisintí agus idirghabhálacha

- ‘D’athraigh mé é, mar sin ní taos súgartha é a thuilleadh — is pancóg anois é.’ — Dírígh do mhéar ar an bpíosa cothrom: ‘An taos bog é fós nuair a bhainimid leis? Is ea — níor athraigh ach an cruth, ní an cineál ábhair.’
- ‘Ciallaíonn stróiceadh go bhfuil sé briste agus millte, mar sin níor cheart dúinn é a dhéanamh.’ — Coinnigh an stiall stróicthe in aice leis an gcárta: ‘Stróiceann agus filleann déantóirí cártaí páipéar d’aon ghnó ionas go n-oibreoidh an cárta. Is athrú úsáideach é stróiceadh cúramach.’
- **Caint doiléir:** ‘D’athraigh sé, sin an méid.’ — Dírígh do mhéar ar an rud atá ina lámh: ‘An páipéar é fós? Cé mhéad píosa atá agat anois?’ Tabhair ‘brúigh’, ‘lúb’, ‘stróic’ nó ‘sín’ dóibh má bhíonn an focal de dhíth orthu.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Fanann siad ag tráidire an mhúinteora agus cleachtann siad gníomh amháin (brúigh an taos) agus an focal á rá os ard acu sula dtriaileann siad an dara hábhar. • Glac le díriú méire agus focal gnímh amháin; cuireann an múinteoir an abairt faoina bhfuil mar an gcéanna agus faoina bhfuil difriúil i bhfocail arís.	• Tar éis dóibh a n-athrú a ainmniú, spreag iad le rud amháin atá mar an gcéanna agus rud amháin atá difriúil a rá faoin rud atá fós ina lámh. • Iarr orthu an t-ábhar nach bhfanfadh athraithe a aimsiú (an banda).	• Fiafraigh cén t-athrú a bhí deacair a chur ar ais mar a bhí agus cén fáth ar tháinig an banda ar ais. • Ceangail a sreang lúbtha nó a bpáipéar stróicthe leis an bpota nó leis an gcárta: cén rud laethúil a raibh athrú cosúil leis de dhíth air?

Nasc traschuraclaim

Tá nasc aige seo le hAistear/le súgradh agus le teanga ó bhéal: túis abairte don pháirtí ‘Bhrúigh mé...’ agus ‘Is ... é fós, ach anois...’.